

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ

Збірник наукових праць

Випуск 17

Засновано у 2015 році

Рівне – 2023

УДК 37 : 005.591.61 -66
ББК 74.200

Інноватика у вихованні: зб. наук. пр. Вип. 17. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт.ун-т; упоряд.:О. Б. Петренко; ред. кол.: О. Б. Петренко, Н. Б. Грицай, Т. С. Ціпан та ін. Рівне: РДГУ, 2023. 383 с.

До збірника увійшли наукові праці з теорії і методики освіти та виховання. У наукових розвідках представлено різновекторність сучасних підходів до змісту, форм і технологій освітнього процесу, починаючи від дошкілля і завершуючи вищою школою.

Редакційна колегія

Головний редактор: **Петренко Оксана Борисівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Заступник головного редактора: **Грицай Наталя Богданівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри природничих наук з методиками навчання Рівненського державного гуманітарного університету;

Відповідальний секретар: **Ціпан Тетяна Степанівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної ради:

Сухомлинська О. В., доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, головний науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського;

Павелків Р. В., доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Федяєва В. Л., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту імені проф. С. Петухова Херсонського державного університету.

Члени редколегії:

Androszczuk Irena (Андрощук І. М.), доктор габлітований, професор, професор кафедри Педагогіки праці та андрагогіки Академії педагогіки спеціальної імені Марії Гжегожевської у Варшаві (Республіка Польща);

Безкоровайна О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету;

Вихрущ А. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Тернопільського національного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського;

Дичківська І. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т. І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету;

Кобилянський О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри безпеки життєдіяльності Вінницького національного технічного університету;

Ковальчук О. С., доктор педагогічних наук, професор, провідний науковий співробітник Національного університету харчових технологій;

Кравченко О. О., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Мельничук І. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін Тернопільського державного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського;

Павелків К. М., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету;

Пелех Ю. В., доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи, завідувач кафедри педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи Рівненського державного гуманітарного університету;

Pobirchenko Natalia (Побірченко Н. С.), доктор габілітований, професор, професор надзвичайний на факультеті суспільних та гуманітарних наук Державного вищого навчального закладу імені Вітелона в Легніці (Республіка Польща);

Пустовіт Г. П., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри методики викладання і змісту освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;

Савчук Б. П., доктор історичних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту ім. Б. Ступарика Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника;

Sieradzka-Baziur Bożena (Сєрадзька-Базюр Б.), доктор габілітований, професор, проректор з наукової роботи і освітніх програм, Академія «Гнґатіанум» у м. Кракові (Республіка Польща);

Сойчук Р. Л., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

SirojC Zdzislaw (Сіройц Здзіслав), доктор габілітований соціальних наук в галузі педагогіка, професор, професор кафедри педагогіки Інституту педагогіки і психології Вищої школи менеджменту у Варшаві (Республіка Польща);

Баліка Л. М., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Skubisz Jolanta (Скубіш Йоланта), кандидат соціальних наук в галузі педагогіки, ад'юнкт відділу педагогіки і психології Академії гуманітарно-економічної в м. Лодзь, член групи соціальної педагогіки в Комітеті педагогічних наук Польської академії наук у Варшаві (Республіка Польща);

Остапчук Н. О., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики Рівненського державного гуманітарного університету;

Петренко С. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних технологій та моделювання Рівненського державного гуманітарного університету;

Шадюк О. І., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т. І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету.

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ № 21161-10961Р.

Наказом Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. збірник наукових праць РДГУ «Інноватика у вихованні» включений до Переліку наукових фахових видань України у категорію «Б» у галузі педагогічних наук (спеціальності – 011, 014, 015).

Фаховий збірник наукових праць РДГУ «Інноватика у вихованні» індексується міжнародною наукометричною базою даних Index Copernicus International:
<https://journals.indexcopernicus.com/search/details?id=48435>

Упорядники: проф. Петренко О. Б., доц. Ціпан Т. С., доц. Баліка Л. М., Бабяр А. А.
Науково-бібліографічне редагування: наукова бібліотека РДГУ.
Друкується за рішенням Вченої ради РДГУ (протокол № 6 від 25 травня 2023 р.)

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2023

ЗМІСТ

Rudenko W., Rudenko N. Problem w badaniach pedagogicznych – analiza metodologiczna.....	7
Виткалов С. Особливості комунікативної взаємодії диригента та учасників оркестрового колективу.....	18
Дичківська І. Використання зарубіжних інноваційних практик у побудові простору шкільного приміщення початкової школи України.....	27
Коляда Н. Педагогічна біографіка як предмет наукових досліджень: поняттєво-термінологічні аспекти.....	38
Лодатко Є. Майбутньому вчителю початкової школи про виховний потенціал навчання математики.....	48
Mikhno O. Foreign biographical dictionaries of educators: creation concepts and content features.....	68
Mykhalchuk N., Ivashkevych E., Kvasnetska N., Gron L. Innovative ways of solving a problem of using mnemonics strategies to improve primary stage pupils' EFL vocabulary learning.....	79
Петренко О., Баліка Л., Бричок С., Гудовсек О. Роль дисципліни «Технологія та організація наукових досліджень в освіті» у підготовці майбутніх магістрів початкової освіти.....	91
Потапчук Т. Особливості професійної діяльності майбутнього диригента оркестрового колективу.....	103
Романюк С., Мафтин Л. Національно-патріотичне виховання в умовах викликів сучасності.....	112
Руденко Н., Руденко В. Статеві відмінності психологічної сепарації у старших підлітків.....	122
Шарата Н. Виховна робота у Миколаївському національному аграрному університеті під час війни.....	132
Баліка Л., Філоненко Р. Створення сучасного освітнього простору у закладах загальної середньої освіти на основі педагогіки Реджо Емілія.....	141
Бісовецька Л., Верхова І. Виховний потенціал волонтерської діяльності ліцеестів.....	152
Боровець О. Облаштування безбар'єрного простору класної кімнати початкової школи України в умовах інклюзивного навчання.....	162
Вашак О., Манжелій Н., Фазан Т. Використання інформаційно-комунікаційних технологій як засобу національного виховання дітей дошкільного віку.....	172

Ветрова І., Потапчук С., Верьовкіна О. Проблема формування вміння планувати урок англійської мови.....	183
Горобець І. Інформаційно-комунікаційна компетентність керівника закладу вищої освіти.....	195
Губіна А., Мартинюк А., Герасимчук Г. Технологія перевернутого навчання у практиці вивчення іноземної мови у технічному ЗВО.....	202
Kishchenko N., Dunaievska O. Methodology of teaching emotionally colored metaphors in song discourse.....	211
Максимчук Т., Пантелєєв В. Предметно-мовно інтегроване навчання (CLIL) на заняттях біології і екології як метод підвищення мотивації до вивчення іноземної мови.....	217
Мороз Л., Ковалюк В., Масло І. Використання мобільних додатків у процесі вивчення англійської мови.....	224
Павелків О. Навчальна дисципліна «Інноваційні підходи до навчання математики» у структурі підготовки магістрів спеціальності 014 Середня освіта (Математика).....	231
Перішко І., Білоус Т., Верьовкіна О. Особливості навчання говорінню англійською мовою у закладах вищої освіти.....	241
Пилипюк Л. Студентоцентроване навчання на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням.....	248
Романюк С., Трофімчук В. Процес організації заняття іноземної мови у закладах вищої освіти методом навчальних станцій.....	255
Синіцька Н. Особливості використання інтерактивних методів в процесі навчання математики.....	263
Сілков В., Сілкова Е. Застосування ігрових технологій у процесі вивчення нумерації чисел першого десятка під час дистанційного навчання.....	271
Стельмашук Ж. Педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів початкових класів до вирішення педагогічних ситуацій та задач в освітньому процесі НУШ.....	280
Стрижаков А. Організаційні впливи та соціалізація.....	288
Сухомлинська Л. Лист як форма звертання до читача в педагогічних працях В. Сухомлинського.....	297
Ткаченко В., Комар І. Роль трансференції у вивченні граматики англійської мови.....	305
Ціпан Т. Технології виховання в НУШ: музейна педагогіка.....	312
Шалівська Ю. Дефініція і сутнісне наповнення поняття «формування комунікативної культури майбутнього фахівця» у різних галузях і спеціальностях.....	322

Шурин О., Симонович Н. Теоретико-методичні основи педагогічної творчості в професійній підготовці майбутніх педагогів.....	334
---	------------

Доробки молодих науковців

Голя Г. Досвід Луцького педагогічного училища у підготовці вчителів Волині (1944-1952).....	341
--	------------

Коняхін Ю. Міжнародна академічна мобільність в закладах фахової передвищої освіти.....	349
---	------------

Мельникович Г. Роль дитячої української художньої літератури у вихованні духовності здобувачів освіти старшого підліткового віку.....	357
--	------------

Шамсутдинова М.-С. Аксіологічна парадигма підготовки майбутніх фахівців з іноземної мови.....	368
--	------------

Петренко Оксана

доктор педагогічних наук, професор,
завідувачка кафедри теорії і методики виховання
Рівненського державного гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0001-6906-3542,
e-mail: oksana.petrenko@rshu.edu.ua

Баліка Людмила

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методики виховання
Рівненського державного гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0003-0042-7744
e-mail: liudmyla.balika@rshu.edu.ua

Бричок Світлана

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки початкової,
інклюзивної та вищої освіти
Рівненського державного гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0001-8508-8395,
e-mail: brychok.zd@gmail.com

Гудовсек Оксана

кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри педагогіки початкової,
інклюзивної та вищої освіти
Рівненського державного гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0002-0933-7684
e-mail: oksana.hudovsek@rshu.edu.ua

**РОЛЬ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕХНОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ
НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ОСВІТІ» У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ
МАГІСТРІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

Анотація. У статті розглянуто роль навчальної дисципліни «Технологія та організація наукових досліджень в освіті» у підготовці майбутніх магістрів початкової освіти на основі узагальнення досвіду викладання дисципліни у Рівненському державному гуманітарному університеті упродовж дванадцяти років. Визначено мету, основні завдання курсу.

З'ясовано, що на практичних і лабораторних заняттях широко використовуються інтерактивні методи викладання, зокрема, «casestudy» (метод кейсів).

Доведено, що вагомим сегментом в освоєнні дисципліни є самостійна робота здобувачів вищої освіти, схарактеризовані завдання, що містять творчий характер.

Проаналізовано індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ) з дисципліни; схарактеризовано технології підготовки пітч, доповідей і тез.

Акцентовано увагу на особливостях підсумкового контролю у вигляді тестів у Google формі як за кожним модулем, так і в цілому по курсу.

Визначено позитивні тенденції на основі наявного досвіду: підвищення ролі курсу у підготовці магістра спеціальності 013 Початкова освіта; врахування методологічних принципів наукового дослідження в обов'язкових і вибіркових компонентах освітньої програми; підбір теми магістерського дослідження ще при підготовці бакалаврів; формування відповідних якостей дослідника у процесі науково-дослідницької діяльності здобувачів через особистісно-діяльнісний підхід до навчання, проблемне навчання, діалогізацію освітнього процесу, оптимальне співвідношення індивідуальних і колективних форм організації навчання.

Доведено, що вивчення курсу сприяє підготовці висококваліфікованого фахівця, який володітиме найсучаснішими технологіями та методиками, виконуватиме наукове дослідження на засадах академічної доброчесності, буде озайомлений з методологією виконання результатів наукового дослідження в освіті, вмітиме готувати й представляти доповіді, наукові статті, тези, кваліфікаційні роботи.

Ключові слова: навчальна дисципліна «Технологія та організація наукових досліджень в освіті», підготовка майбутніх магістрів початкової освіти, інтерактивні технології, «casestudy», пітч, самостійна робота, індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ), тестовий контроль, позитивні тенденції.

Постановка проблеми. Сучасна підготовка магістра зі спеціальності 013 Початкова освіта в системі вищої педагогічної освіти в Україні передбачає, окрім засвоєння освітньої складової, проходження виробничої й науково-дослідної практики й підготовку кваліфікаційної роботи. Підготовка магістрів розглядається як науково-орієнтована підготовка фахівців більш високої кваліфікації, порівняно з бакалаврами, які здатні до «виконання професійних завдань науково-дослідницького та інноваційного характеру в галузі сучасної початкової освіти» (Рівненський державний гуманітарний університет, 2022). Вимоги до підготовки магістрів встановлені в офіційних нормативних документах (Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти» (з дипломом молодшого спеціаліста); Стандарт вищої освіти. Другий (магістерський рівень) вищої освіти. Ступінь – «магістр». Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність – 013 «Початкова освіта»)(Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства

України (Мінекономіки), 2020; Міністерство освіти і науки України, 2021), а також в локальних нормативних актах відповідних закладів вищої освіти.

Державним стандартом вищої освіти ступеня «магістр» спеціальності 013 Початкова освіта формою атестації визначений публічний захист кваліфікаційної роботи магістра, яка «має передбачати інтеграцію знань та розв'язання складної спеціалізованої задачі або практичної проблеми початкової освіти у широких або мультидисциплінарних контекстах, за наявності неповної або обмеженої інформації, з метою розвитку нових знань та процедур» (Міністерство освіти і науки України, 2021).

Тому під час підготовки здобувачів освітнього ступеня «магістр» зі спеціальності 013 Початкова освіта особлива увага приділяється формуванню у майбутніх учителів початкової школи цілісного уявлення про науково-дослідний процес та логіку його побудови, здатності виконувати наукові дослідження на засадах академічної доброчесності, а також оприлюднювати й презентувати результати кваліфікаційної роботи на конференціях, семінарах й ін. Підготовка магістрів передбачає з першого по третій семестр виконання магістерської роботи – кваліфікаційного дослідження, яке є самостійним науковим дослідженням здобувача вищої освіти, підсумком теоретичної та практичної підготовки в межах реалізації освітньо-професійної програми підготовки магістрів, на підставі захисту якої на засіданні державної екзаменаційної комісії приймається рішення про присвоєння відповідної кваліфікації та видачу диплома (Сисоева та Кристопчук, 2013).

Якість й ефективність виконання магістерського дослідження неможливі без знання технології та організації наукового дослідження. Тому у формуванні професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів закладу загальної середньої освіти особливої значущості набуває навчальна дисципліна «Технологія та організація наукових досліджень в освіті». Саме завдяки їй у майбутніх магістрів початкової освіти формується цілісне уявлення про науково-дослідний процес та логіку його побудови, здатність виконувати дослідження на засадах академічної доброчесності, формулювати і перевіряти гіпотези, а також презентувати результати магістерської роботи.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Проблема підготовки, організації та технології наукових досліджень в освіті досліджена в працях Т. Кристопчук й С. Сисоевої (2013) (Сисоева та Кристопчук, 2013), М. Мальської (2017) (Мальська, 2017), Н. Тверезовської й В. Сидоренко (2017) (Тверезовська та Сидоренко, 2017), М. Кудли й В. Коблик (2021) (Кудла та Коблик, 2021), О. Гудовсек й О. Петренко (2021) (Петренко та Гудовсек, 2021) й ін.

Особливості виконання магістерської роботи як самостійного теоретико-практичного наукового дослідження здобувачів освіти розкриті в працях О. Антонової (2017) (Антонова, 2017), Т. Турчин (Турчин, 2021) й ін.

Водночас, роль конкретної навчальної дисципліни у підготовці магістрів в аспекті формування науково-дослідницьких компетенцій на сьогодні ще не вивчена достатньою мірою.

Мета статті – проаналізувати роль дисципліни «Технологія та організація наукових досліджень в освіті» щодо підготовки майбутніх магістрів початкової

освіти й визначити позитивні тенденції на основі наявного досвіду її викладання.

Виклад основного матеріалу дослідження. У Рівненському державному гуманітарному університеті навчальна дисципліна «Технологія та організація наукових досліджень в освіті» викладається упродовж дванадцяти років. Метою її викладання є забезпечення загальної підготовки здобувачів, яка слугуватиме основою для їхньої практичної роботи, пов'язаної з виконанням наукового дослідження на засадах академічної доброчесності; ознайомлення з методологією виконання результатів наукового дослідження в освіті; формування у здобувачів вищої освіти вміння готувати й представляти доповіді, наукові статті, тези, кваліфікаційні роботи (Рівненський державний гуманітарний університет, 2021).

Для досягнення мети перед здобувачами поставлені такі основні завдання: визначення змісту та особливостей емпіричного, методичного та методологічного рівнів наукового дослідження; формування цілісного уявлення щодо змісту наукових методів дослідження; засвоєння здобувачами правил обрання предметної галузі дослідження, формулювання теми, мети, завдань, об'єкта, предмета дослідження; опанування здобувачами вищої освіти системного уявлення щодо структурних елементів наукової проблеми та наукових завдань; засвоєння здобувачами вищої освіти правил роботи з інформаційними ресурсами та композиціями наукових звітів; опанування здобувачами форми, порядку, документального забезпечення впровадження наукових результатів (Рівненський державний гуманітарний університет, 2021).

Процес вивчення навчальної дисципліни «Технологія та організація наукових досліджень в освіті» спрямований на формування певних компетентностей: інтегральної, загальних, фахових. Окрім цього, вивчення курсу передбачає формування у майбутніх магістрів програмних результатів навчання, що відображено в робочій програмі дисципліни (Рівненський державний гуманітарний університет, 2021).

Реалізація окресленої мети, завдань навчальної дисципліни, формування компетентностей й програмних результатів навчання відбувається на лекційних, практичних та лабораторних заняттях, у процесі самостійної роботи. Тематика лекційних занять розкрита у двох змістових модулях «Технологія наукових досліджень в освіті», «Організація наукових досліджень в освіті». Робота над написанням наукових статей, монографій, наукових доповідей і повідомлень».

Насамперед здобувачів знайомимо з методичними рекомендаціями, розробленими на факультеті, в яких розглянуто всі етапи процесу захисту кваліфікаційної роботи – від процедури обрання теми здобувачем на кафедрі та призначення наукового керівника до захисту роботи на засіданні екзаменаційної комісії, визначено та узагальнено вимоги щодо структури, змісту, обсягів написання роботи, розкрито особливості підготовки та оформлення супровідних документів, списку використаних джерел та додатків (Гудовсек, Петренко, Сілков, Сойчук, Суржук та Яковишина, 2022).

Під час вивчення курсу особлива увага приділяється питанням формулювання теми й актуальності наукового дослідження; визначенню мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження; характеристиці новизни дослідження, практичного значення, формуванню бібліографічного апарату наукових досліджень тощо.

У процесі викладання навчальної дисципліни увагу здобувачів вищої освіти зосереджуємо на такому етапі наукової діяльності, як планування та організація. Наголошуємо, що у процесі підготовки магістерського дослідження майбутній магістр повинен навчитися виконувати різноманітні функції: власне наукові, функції менеджменту й адміністрування; функції редактора, експерта, фахівця зі зв'язків з громадськістю. Дотримання вимог до мови наукового викладу є актуальною сучасною проблемою, яка потребує окремого розгляду.

Окремі теми курсу присвячені проблемі академічної доброчесності, позаяк у кваліфікаційній роботі не повинно бути академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації. Під час занять майбутні магістри ознайомлюються з положенням університету про академічну доброчесність, з програмами перевірки текстів на запозичення, з техніками визначення відсотку плагіату й т. п. (Рівненський державний гуманітарний університет, 2019).

У підготовці здобувачів вищої освіти особливого значення набуває оволодіння ними методами наукових досліджень. При вивченні теми «Основи методології науково-дослідної діяльності» аналізується питання методу як способу досягнення мети, цілі, розв'язання конкретного завдання; проблема класифікації методів. Системне уявлення про методи наукового дослідження дає змогу поєднувати теоретичні й емпіричні методи; методи універсальні й спеціальні; встановлювати ієрархію залежностей і їх характер. Виділення й використання специфічних методів дослідження педагогічних явищ і процесів забезпечує врахування їх своєрідності й різноманіття, а також адекватність досліджень педагогічним реаліям.

Освоєння й застосування загальнонаукової методики підготовки магістерської роботи формує в дослідника уміння готувати публічну презентацію результатів свого дослідження, доповіді, наукові статті, тези. Особливу увагу приділяємо питанням підготовки до захисту й захисту кваліфікаційних робіт.

Крім цього, вивчення навчальної дисципліни створює єдину методичну основу для підготовки й проведення публічного представлення результатів, отриманих у магістерській роботі, оформлення тексту роботи, доповіді й презентації для процедури захисту й дискусії.

На практичних і лабораторних заняттях широко використовуємо інтерактивні методи викладання, зокрема, «casestudy» (метод кейсів), який не лише відіграє важливу роль в активізації процесу навчання здобувачів, зближенні з реальною практикою освіти, підвищенні ефективності професійної підготовки, розвитку навичок командної роботи й лідерських якостей, але й є ефективним методом у підготовці й проведенні наукових досліджень в педагогіці.

Упродовж останніх років практикуємо використання у викладанні дисципліни дослідницького кейсу, мета якого – вивчити «предмет» дослідження (певне явище/процес, виявити закономірності), спираючись на певну концепцію/теорію, яка інтегрована в самому кейсі. Найчастіше дослідницькі кейси спрямовані на вироблення припущення або підтвердження (перевірку) гіпотези, демонстрацію «типової» природи ситуації. У дослідницькому кейсі центральне місце займають ідеї, концепції/теорії, гіпотези, у той час, як емпіричний матеріал (переважно з первинних джерел) збирається у ході роботи, з метою наступної обробки. Етап, пов'язаний з прийняттям рішень, не передбачається. Характеристики контексту збираються й вивчаються в ході дослідження. Думка автора як результат дослідження включається в кейс. Підсумкові результати дослідницького кейса, як правило, повинні бути представлені у звіті, включаючи висновки й практичні рекомендації.

На нашу думку, використання «casestudy» для проведення наукових досліджень в педагогіці є доцільним й особливо корисним для аналізу реальних ситуацій і тих проблем, які відрізняються складністю, слабкою структурованістю, необхідністю врахування контексту в прийнятті рішень. При цьому дослідникові необхідно мати системне мислення, спиратися на застосування системного підходу й системного аналізу.

Об'єктом дослідження може виступати один заклад освіти, одне конкретне місце (група, клас), окрема людина (її поведінка), одна подія/процес.

Проведення дослідження на основі «casestudy» зазвичай передбачає використання певної сукупності різних методів і процедур збору й аналізу даних. Тому на початковому етапі здобувач повинен визначитися зі структурою (дизайном) свого дослідження. Це означає, що дослідження повинне бути сплановане здобувачем заздалегідь.

Основний принцип дизайну дослідження на основі «casestudy» передбачає вивчення складності, особливої природи й проведення детального аналізу однієї конкретної ситуації, врахування контексту. В якості базових методів для проведення досліджень можуть виступати як кількісні, так і якісні методи: анкетне опитування, інтерв'ю, включене спостереження, контент-аналіз, метод експерименту, фокус-групи й інші методи.

Вибір «casestudy» для проведення досліджень в педагогіці може бути зумовлений цілою низкою причин: існування актуальної, практично значимої проблеми, яку необхідно вирішити; необхідність скоротити час на проведення досліджень; можливість виконувати дослідження одним дослідником й враховувати його особистий досвід, наукові інтереси; погляди самого дослідника на виявлення й вивчення природи педагогічної реальності; проведення дослідження завжди пов'язане з генеруванням емпіричних даних; дослідження дає змогу дивитися на ситуацію в цілому (бачити взаємозв'язки, враховувати контекст), що особливо важливо для досліджень з педагогіки; воно забезпечує одержання цікавого, специфічного прикладу.

За роки використання методу нами виокремлені й окремі слабкі сторони досліджень на основі «casestudy», як-то: за результатами дослідження однієї конкретної ситуації важко виділити загальні й особливі характеристики;

узагальнення результатів дослідження є досить проблематичним; дослідження, швидше за все, буде відноситися до розряду якісних, а тому буде тяжіти радше до суб'єктивності, ніж до об'єктивності (з огляду на використовувані методи); дослідження генерує велику кількість інформації, оскільки використовується комбінація різних методів дослідження, кожний з яких має свої власні результати; дослідження вимагає ретельної обробки й систематизації даних, передбачає необхідність проведення логічного аналізу, системної інтерпретації отриманих результатів.

Приміром, емпіричне дослідження формування моральної компетентності майбутнього вчителя початкової школи в позааудиторній діяльності передбачає розробку програми дослідно-експериментальної роботи, педагогічних умов процесу формування досліджуваної якості майбутнього вчителя початкових класів у позааудиторній діяльності, систему позааудиторної діяльності (студентські наукові проблемні групи, наукові гуртки, дискусійні клуби, інтернет-кафе; студентські конференції, конкурси, олімпіади, тренінги, волонтерську діяльність тощо).

Отже, практичне використання методу кейсів передбачає розуміння здобувачами сутності «casestudy» як дослідницької стратегії, осмислення й уміле використання методології, розробку дизайну дослідження в педагогіці.

Вагомим сегментом в освоєнні дисципліни є самостійна робота здобувачів вищої освіти. Переважно використовуються завдання творчого характеру і є необхідними для розвитку інтелекту здобувачів, їхнього вміння оригінально мислити й реалізовувати теоретичні знання на практиці.

Навчальна дисципліна передбачає виконання індивідуальних науково-дослідних завдань (ІНДЗ). Ми пропонуємо перелік таких завдань: підготувати структурно-логічні схеми (класи наук; етапи проведення експерименту; методи дослідження); скласти програму дослідження, схему «Етапи проведення експериментальної роботи»; підготувати повідомлення на тему «Методи експериментального дослідження»; проаналізувати літературу з проблеми власного наукового дослідження й ін., або ж даємо змогу здобувачам освіти запропонувати власні завдання.

Упродовж трьох років дистанційного навчання ми практикуємо зі здобувачами освіти підготовку пітч – короткого словесного й візуального представлення своєї магістерської роботи, своєї рідної презентації. Підготовлені пітчі здобувачі записують заздалегідь і надсилають тексти й відеозаписи в групу. Представлення триває від п'яти до семи хвилин і охоплює основні аспекти магістерського дослідження. Такий вид роботи не лише дає змогу майбутнім магістрам подолати страх публічного виступу, навчитися цікаво, стисло й логічно викласти необхідну інформацію, але й сприяє формуванню навичок побудови цікавої презентації.

Під час вивчення навчальної дисципліни майбутні магістри готують доповідь і тези як представлення своєї магістерської роботи.

Рівень засвоєння необхідного матеріалу здобувачами вищої освіти перевіряється за допомогою тестів контролю як за кожним модулем, так і в цілому по курсу. Нами в Google формах було розроблено низку варіантів тестових завдань з курсу.

Тож, реалізація у повному обсязі робочої програми навчальної дисципліни «Технологія та організація наукових досліджень в освіті» дає змогу підготувати здобувачів вищої освіти до успішного здійснення науково-дослідницької діяльності (підготовка кожним власної програми кваліфікаційного дослідження, визначення мети, завдань, об'єкта, предмета, обґрунтування методів дослідження й ін.); підготовки ними якісного наукового дослідження й успішного його захисту.

Здійснений аналіз викладання курсу «Технологія та організація наукових досліджень в освіті» дає змогу визначити позитивні тенденції на основі наявного досвіду: підвищення ролі зазначеного курсу у підготовці магістра спеціальності 013 Початкова освіта; врахування методологічних принципів наукового дослідження в обов'язкових і вибіркових компонентах освітньої програми; підбір теми магістерського дослідження ще при підготовці бакалаврів; формування відповідних якостей дослідника у процесі науково-дослідницької діяльності здобувачів через особистісно-діяльнісний підхід до навчання, проблемне навчання, діалогізацію освітнього процесу, оптимальне співвідношення індивідуальних і колективних форм організації навчання.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, досвід викладання навчальної дисципліни «Технологія та організація наукових досліджень в освіті» дає підстави для висновку, що її вивчення сприяє підготовці висококваліфікованого фахівця, який володітиме найсучаснішими технологіями та методиками, виконуватиме наукове дослідження на засадах академічної доброчесності, буде ознайомлений з методологією виконання результатів наукового дослідження в освіті, вмітиме готувати й представляти доповіді, наукові статті, тези, кваліфікаційні роботи.

Перспективи подальших досліджень, на нашу думку, полягають в аналізі специфіки підготовки магістерського дослідження з педагогіки в умовах дистанційного навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Рівненський державний гуманітарний університет, (2022). *ОПП «Початкова освіта»*. Рівне: РДГУ. 16 с. URL: https://www.rshu.edu.ua/images/osvitni_programi/2022/osv_prog_mag_013_poch_osvita_2022.pdf (дата звернення 8.05.2023).

Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (Мінекономіки). (2020). *Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти» (з дипломом молодшого спеціаліста)*. URL: https://rada.info/upload/users_files/41868892/07679bad4b9af36be54148ac42826c1b.pdf (дата звернення 8.05.2023).

Міністерство освіти і науки України. (2021). *Стандарт вищої освіти. Другий (магістерський рівень) вищої освіти. Ступінь – «магістр». Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність – 013 «Початкова освіта»*. Київ. URL: <http://preschool.mdu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/10/%D0%94%D0%95%D0%A0%D0%96%D0%90%D0%92%D>

0%9D%D0%98%D0%99-

%D0%A1%D0%A2%D0%90%D0%9D%D0%94%D0%90%D0%A0%D0%A2-

%D0%92%D0%98%D0%A9%D0%9E%D0%87-

%D0%9E%D0%A1%D0%92%D0%86%D0%A2%D0%98-013-%D0%9F%D0%9E-

%D0%BC%D0%B0%D0%B3%D1%96%D1%81%D1%82%D1%80-

%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%95%D0%9A%D0%A2-03.21.pdf (дата звернення 8.05.2023).

Сисоєва, С. та Кристопчук, Т. (2013). *Методологія науково-педагогічних досліджень*: Підручник. Рівне: Волинські береги. 360 с.

Мальська, М. (2017). *Організація наукових досліджень: навчальний посібник*. Київ: «Центр учбової літератури». 136 с.

Тверезовська, Н. та Сидоренко, В. (2017). *Методологія педагогічного дослідження: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл.* Київ: ЦНЛ. 440 с.

Кудла, М. та Коблик, В. (2021). *Основи наукових досліджень*. Умань: Сочінський М. М. 185 с.

Петренко, О. та Гудовсек, О. (2021). *Технологічні аспекти роботи над дисертацією: навч.-метод. посібн. для здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії (PhD)*. Рівне: РДГУ. 196 с.

Антонова, О. (2017). Магістерське дослідження як ефективний засіб упровадження інноваційних технологій у процес професійної підготовки фахівця. *Андрогогічний вісник: Наукове електронне періодичне видання*. Випуск 8. СС. 66–78.

Турчин, Т. (2021). Магістерська робота як кваліфікаційне дослідження. *Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки»; (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)*. № 3. СС. 29–37.

Рівненський державний гуманітарний університет, (2021). *Робоча програма навчальної дисципліни ОК 03 «Технологія та організація наукових досліджень в освіті»*. Рівне: РДГУ. URL: https://drive.google.com/file/d/1qlrasMeC_K1jmdtUKSWfISUGS7z_KiVu/view (дата звернення 8.05.2023).

Гудовсек, О., Петренко, О., Сілков, В., Сойчук, Р., Суржук, Т. та Яковина, Т. (2022). *Кваліфікаційна робота: методичні рекомендації до написання кваліфікаційних робіт для здобувачів ступеня вищої освіти «магістр» за спеціальністю 013 «Початкова освіта»*. Рівне: РДГУ. 36 с.

Рівненський державний гуманітарний університет, (2019). *Положення про академічну доброчесність в РДГУ*. URL: http://www.rshu.edu.ua/images/rshu/pol_acad_dobr_rshu.pdf (дата звернення 8.05.2023).

REFERENCES

Rivnenskyi derzhavnyi humanitarnyi universytet, (2022). *OPP “Pochatkova osvita”* [EPP “Primary Education”]. Rivne: RDHU. 16 s. URL: https://www.rshu.edu.ua/images/osvitni_programi/2022/osv_prog_mag_013_poch_osvita_2022.pdf (data zvernennia 8.05.2023). [in Ukrainian]

Ministerstvo rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva Ukrainy (Minekonomiky). (2020). *Profesiyni standart za profesiinyu “Vchytel*

pochatkovykh klasiv zakladu zahalnoi serednoi osvity”, “*Vchytel zakladu zahalnoi serednoi osvity*”, “*Vchytel z pochatkovoї osvity*” (z *dyplomom molodshoho spetsialista*). [Professional Standard for the Professions “Primary School Teacher of a General Secondary Education Institution”, “Teacher of a General Secondary Education Institution”, “Teacher of Primary Education” (with a junior specialist diploma).]. URL:

https://rada.info/upload/users_files/41868892/07679bad4b9af36be54148ac42826c1b.pdf (data zvernennia 8.05.2023). [in Ukrainian]

Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2021). *Standart vyshchoї osvity. Druhyi (mahisterskyi riven) vyshchoї osvity. Stupin – “mahistr”. Haluz znan – 01 Osvita/Pedahohika, spetsialnist – 013 “Pochatkova osvita”* [Standard of Higher Education. The Second (Master’s) Level of Higher Education. Degree – “Master”. Field of Knowledge - 01 Education/Pedagogy, Specility - 013 “Primary Education”]. Kyiv. URL:

<http://preschool.mdu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/10/%D0%94%D0%95%D0%A0%D0%96%D0%90%D0%92%D0%9D%D0%98%D0%99-%D0%A1%D0%A2%D0%90%D0%9D%D0%94%D0%90%D0%A0%D0%A2-%D0%92%D0%98%D0%A9%D0%9E%D0%87-%D0%9E%D0%A1%D0%92%D0%86%D0%A2%D0%98-013-%D0%9F%D0%9E-%D0%BC%D0%B0%D0%B3%D1%96%D1%81%D1%82%D1%80-%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%95%D0%9A%D0%A2-03.21.pdf> (data zvernennia 8.05.2023). [in Ukrainian]

Sysoieva, S. ta Krystopchuk, T. (2013). *Metodolohiia naukovo-pedahohichnykh doslidzhen: Pidruchnyk* [Methodology of Scientific and Pedagogical Research: Textbook]. Rivne: Volynski oberehy. 360 s. [in Ukrainian]

Malska, M. (2017). *Orhanizatsiia naukovykh doslidzhen: navchalnyi posibnyk* [Organisation of Scientific Research: a Textbook]. Kyiv: “Tsentr uchbovoi literatury”. 136 s. [in Ukrainian]

Tverezovska, N. ta Sydorenko, V. (2017). *Metodolohiia pedahohichnoho doslidzhennia: navch. posib. dlia studentiv vyshch. navch. zakl.* [Methodology of Pedagogical Research: a Textbook for Students of Higher Educational Institutions]. Kyiv: TsNL. 440 s. [in Ukrainian]

Kudla, M. ta Koblyk, V. (2021). *Osnovy naukovykh doslidzhen* [Fundamentals of Research]. Uman: Sochinskyi M. M. 185 s. [in Ukrainian]

Petrenko, O. ta Hudovsek, O. (2021). *Tekhnolohichni aspekty roboty nad dysertatsiieiu: navch.-metod. posibn. dlia zdobuvachiv vyshchoї osvity stupenia doktor filosofii (PhD)* [Technological Aspects of Work on a Dissertation: a Study Guide for Applicants for Higher Education of the Degree of Doctor of Philosophy (PhD)]. Rivne: RDHU. 196 s. [in Ukrainian]

Antonova, O. (2017). *Mahisterske doslidzhennia yak efektyvnyi zasib uprovadzhennia innovatsiinykh tekhnolohii u protses profesiinoї pidhotovky fakhivtsia* [Master’s Research as an Effective Means of Introducing Innovative Technologies into the Process of Professional Training]. *Andrahohichnyi visnyk: Naukove elektronne periodychnne vydannia*. Vypusk 8. SS. 66–78. [in Ukrainian]

Turchyn, T. (2021). *Mahisterska robota yak kvalifikatsiine doslidzhennia* [Master’s Thesis as a Qualifying Research.]. *Naukovi zapysky. Seriiia “Psykholoho-*

pedagogichni nauky"; (Nizhynskyi derzhavnyi universytet imeni Mykoly Hoholia). No 3. SS. 29–37. [in Ukrainian]

Rivnenskyi derzhavnyi humanitarnyi universytet, (2021). *Robocha prohrama navchalnoi dystsyplyny OK 03 "Tekhnolohiia ta orhanizatsiia naukovykh doslidzhen v osviti"* [Work Programme of the Academic Discipline EC 03 "Technology and Organisation of Scientific Research in Education"]. Rivne: RDHU. URL: https://drive.google.com/file/d/1qlrasMeC_K1jmdtUKSWfISUGS7z_KiVu/view (data zvernennia 8.05.2023). [in Ukrainian]

Hudovsek, O., Petrenko, O., Silkov, V., Soichuk, R., Surzhuk, T. ta Yakovyshyna, T. (2022). *Kvalifikatsiina robota: metodychni rekomendatsii do napyssannia kvalifikatsiinykh robot dlia zdobuvachiv stupenia vyshchoi osvity "mahistr" za spetsialnistiu 013 "Pochatkova osvita"* [Qualification Paper: Methodological Recommendations for Writing Qualification Papers for Obtaining a Master's Degree in the Speciality 013 "Primary Education"]. Rivne: RDHU. 36 s. [in Ukrainian]

Rivnenskyi derzhavnyi humanitarnyi universytet. (2019). *Polozhennia pro akademichnu dobrochesnist v RDHU* [Regulations on Academic Integrity at RSHU]. URL: http://www.rshu.edu.ua/images/rshu/pol_acad_dobr_rshu.pdf (data zvernennia 8.05.2023). [in Ukrainian]

THE ROLE OF THE DISCIPLINE "TECHNOLOGY AND ORGANISATION OF SCIENTIFIC RESEARCH IN EDUCATION" IN THE TRAINING OF FUTURE MASTERS OF PRIMARY EDUCATION

Oksana Petrenko

Doctor of Sciences (in Pedagogy), Professor,
Head at the Department of Theory and Methods of Education,
Rivne State University for the Humanities,
Rivne, Ukraine
ORCID: 0000-0001-6906-3542,
e-mail: oksana.petrenko@rshu.edu.ua

Liudmyla Balika

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Theory and Methods of Education,
Rivne State University for the Humanities,
Rivne, Ukraine
ORCID: 0000-0003-0042-7744
e-mail: liudmyla.balika@rshu.edu.ua

Svitlana Brychok

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor, Associate Professor
at the Department of Primary,
Inclusive and Higher Education Pedagogy,
Rivne State University for the Humanities,

Rivne, Ukraine
ORCID: 0000-0001-8508-8395
e-mail: brychok.zd@gmail.com

Oksana Hudovsek

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Professor at the Department of Primary,
Inclusive and Higher Education Pedagogy,
Rivne State University for the Humanities,
Rivne, Ukraine
ORCID: 0000-0002-0933-7684
e-mail: oksanagudovsek@gmail.com

Abstract. The article considers the role of the discipline “Technology and Organization of Scientific Research in Education” in the training of future masters of primary education based on generalization of the experience of teaching the discipline at Rivne State University for the Humanities for twelve years. The purpose and main tasks of the course are defined.

It has been found that interactive teaching methods, in particular, the case study method, are widely used in practical and laboratory classes.

The author proves that an important segment in the development of the discipline is the independent work of higher education applicants and the tasks that are creative in nature are characterized.

Individual research tasks (IRTs) in the discipline are analyzed; technologies for preparing pitches, reports and abstracts are described.

Attention is focused on the peculiarities of the final control in the form of tests in Google Forms both for each module and for the course as a whole.

The article identifies positive trends based on the existing experience: increasing the role of the course in the training of a master’s degree in the specialty 013 Primary Education; consideration of methodological principles of scientific research in the compulsory and elective components of the educational program; selection of the theme of master’s research during the training of bachelor students; formation of relevant qualities of a scientist in the process of research and development activity of applicants through a personality-activity approach to learning, problem-based learning, the dialogue of the educational process, the optimal balance of individual and group forms of learning.

The current paper proves that studying the course contributes to the training of a highly qualified specialist who will operate with the most modern technologies and methods and conduct scientific research based on academic integrity. That specialist will be introduced to the methodology of implementing the results of scientific research in education and will be aware of the ability to prepare and present reports, scientific articles, theses, and qualification works.

Keywords: academic discipline “Technology and Organization of Scientific Research in Education”, training of future masters of primary education, interactive technologies, “case study”, pitch, independent work, individual research tasks, test control, positive trends.

Стаття надійшла до редакції 18.04.2023 р.

Наукове видання

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ
Збірник наукових праць

Випуск 17

Упорядники:

**проф. Петренко О. Б., доц. Ціпан Т. С.,
доц. Баліка Л. М., Бабяр А. А.**

**Науково-бібліографічне редагування:
наукова бібліотека РДГУ**

Підписано до друку 25.05.2023 р.
Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 18,1. Замовлення №365/3. Наклад 300

I – 66 **Інноватика у вихованні:** зб. наук. пр. Вип. 17. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт.ун-т; упоряд.:О. Б. Петренко; ред. кол.: О. Б. Петренко, Н. Б. Грицай, Т. С. Ціпан та ін. Рівне: РДГУ, 2023. 383 с.

УДК 37: 005.591.6
ББК 74.200

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2023

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
VPM-ПОЛІГРАФ
вул. Київська, 36, м. Рівне, 33027;
тел.: 0800 - 33 - 51 - 57